

Aan de Raad van Commissarissen van NoordWestGroep N.V.
t.a.v. de heer G. van Hofwegen, directeur
Postbus 300
8330 AH STEENWIJK

Postbus 11073
9700 CB Groningen
Laan Corpus den Hoon 300
9728 JT Groningen

06 - 52 34 12 25
erik@hofsteengezeeman.nl
www.hofsteengezeeman.nl

Groningen : 21 april 2017
Betreft : Accountantsverslag controle jaarrekening 2016
Kenmerk : 2017105

Geachte Raad,

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening van NoordWestGroep N.V. over het boekjaar 2016 gecontroleerd. Ons oordeel zullen we tot uitdrukking brengen in de controleverklaring. Wij zijn voornemens een verklaring met goedkeurende verstrekking af te geven bij de jaarrekening 2016.

Het nu voorliggende accountantsverslag is, naast de controleverklaring, het andere sluitstuk van onze opdracht. Wij brengen u hierbij verslag uit over de uitgevoerde werkzaamheden, onze bevindingen en onze adviezen. In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen, de bestuurlijke afhandeling ervan en rapporteren wij voor zover dit noodzakelijk of vereist is over onze bevindingen.

1. Onze controleverklaring

Wij zullen bij de geconsolideerde jaarrekening van de vennootschap een goedkeurende controleverklaring verstrekken. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft omtrent het vermogen en resultaat ultimo 2016. Tevens hebben wij vastgesteld dat de jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de voor u geldende verslaggevingsregels.

Bij het lezen van de controleverklaring, zult u zien dat de tekst van de controleverklaring is gewijzigd. Met ingang van het boekjaar 2016 is de tekstvolgorde van de controleverklaring gewijzigd en uitgebreid. Dit heeft onder meer tot gevolg dat de controleverklaring nu begint met ons oordeel. Vervolgens wordt uiteengezet hoe wij tot ons oordeel zijn gekomen, wat onder de verantwoordelijkheid van de bestuurder valt, wat onze verantwoordelijkheid is, maar ook de rol van de Raad van Commissarissen in het controleproces wordt benadrukt.

Wij hebben, zoals gebruikelijk, één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief. De overige exemplaren van de controleverklaring zijn voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening.

Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van de exemplaren van de controleverklaring die niet zijn voorzien van een persoonlijke handtekening. Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met deze jaarrekening. Indien u deze jaarstukken en de controleverklaring opneemt op Internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de Internetsite.

Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Uiterlijk bij de vaststelling dient één exemplaar van de jaarrekening te worden ondertekend door de bestuurder en de Raad van Commissarissen. De vaststelling van de jaarstukken strekt niet automatisch tot decharge van de bestuurder. Hiertoe dient u in de betreffende commissarissenvergadering dit agendapunt separaat te agenderen en te notuleren. Dit geldt op eenzelfde manier voor de dechargeverlening aan de Raad van Commissarissen in de Algemene Vergadering.

2. De belangrijkste bevindingen in één oogopslag

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring af te geven.
Financiële positie	Het groepsvermogen bedraagt € 1.045.000, zijnde 7,7% van het bruto exploitatietotaal en leidt tot een solvabiliteit van 35%.
Resultaat	Het resultaat is nihil met een gemeentelijke bijdrage van € 621.000.

3. Actuele ontwikkelingen

De invoering van de Participatiewet in 2015 zorgt ervoor dat de resultaten van re-integratiebedrijven onder druk komt te staan. De kwaliteit van de instroom, als die al plaatsvindt, is lager, de uitstroom van ervaren krachten met toenemen en de verbreding van de doelgroepen zorgt voor een wisselende samenstelling van het medewerkersbestand. Deze tendens is er, en zal in de komende jaren alleen maar zichtbaarder worden. Dat vraagt veel van het aanpassingsvermogen van de organisatie, en zet druk op het resultaat.

In het jaarverslag wordt, terecht, aandacht besteed aan het gewenningsproces van opdrachtgevers, medewerkers en doelgroepen. De nieuwe wet zorgt voor een andere benadering van het mensontwikkeltraject en voor andere instrumenten. Met name die laatste komen nog maar moeizaam van de grond waardoor de bezetting van de groep als geheel terugloopt.

De afbouw van de Wsw-oud is door de krimpende budgetten een belangrijke succesfactor geworden, terwijl de gezamenlijke doelstelling van NoordWestGroep en IGSD ook is om voor een zo breed mogelijk groep inwoners die dat nodig heeft ondersteuning te bieden bij het vinden van werk en het participeren in de samenleving in bredere zin. De afbouw van de Wsw gaat met ongeveer 3% in het afgelopen jaar weliswaar gelijk op met de landelijke cijfers, het tempo van de afbouw van budgetten ligt met ongeveer 6% aanzienlijk hoger. Dit is over 2015 ook al geconstateerd maar dat heeft nog niet geleid tot bijstelling van het landelijk beleid.

4. Interne beheersing op orde

Dit accountantsverslag is het sluitstuk van ons het eerste jaar als accountant van de NoordWestGroep. In onze managementletter zijn we ingegaan op een aantal karakteristieken van de organisatie en aandachtspunten in de interne beheersing. De conclusie naar aanleiding van de interim controle was

dat de interne beheersing op orde is. Die conclusie is onveranderd gebleven naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole. Wij zullen de eerder geformuleerde aandachtspunten bij interimcontrole 2017 op opvolging toetsen en daarover aan u rapporteren.

5. Analyse van vermogen en resultaat

5.1 Resultaat onder druk

Een eerste blik op de winst en verliesrekening 2016 laat zien dat de netto omzet fors gestegen is. De reden daarvoor is dat de groencontracten met de gemeente anders zijn vormgegeven. Hierdoor stijgt de omzet maar ook de kosten van inhuur van personeel. Per saldo verbeter de marge met ongeveer 0,7% bij een dalende personele bezetting van ongeveer 3%. De bedrijfskosten, waaronder de kosten voor overige personeelsleden (niet-Wsw) nemen toe door een stijging het aantal niet-Wsw-doelgroepen in de organisatie.

Ook neemt het negatief subsidieresultaat, het verschil tussen de subsidie en de personele kosten voor het Wsw-personeel, met ruim 4 ton toe tot € 901.000. Anders gezegd: een derde deel van het subsidieresultaat verdient u terug met de bedrijfsvoering. De bedrijfslasten stijgen met een bescheiden 1,1%.

In de onderstaande tabel vatten wij de resultaatontwikkeling kort voor u samen:

Opbouw resultaat (in € 1.000)	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Netto omzet	4.059	3.625
Af: kosten materiaal/werk derden	-/- 629	-/- 218
Bruto marge	3.430	3.407
Bedrijfslasten	12.947	12.801
Operationeel resultaat	- 9.517	- 9.394
Bijdragen en overig	9.517	9.394
Jaarresultaat	0	0

5.2 Weerstandsvermogen

NoordWestGroep heeft in 2007 van de gemeente Steenwijkerland een garantie gekregen dat het groepsvermogen aan het einde van ieder jaar tenminste € 1.045.000 bedraagt. Dit is opgebouwd uit het kapitaal en een statutaire reserve waarvan de ondergrens € 500.000 bedraagt. Door de tekorten van de afgelopen jaren is het eigen vermogen van NoordWestGroep stabiel op het minimumniveau. Dit minimumniveau levert een solvabiliteitspercentage op van ongeveer 35%. Dit is een percentage dat in ieder geval in termen van financiering voldoende liquiditeitsruimte biedt om tegenvallers in het boekjaar op te vangen.

De garantie houdt in dat de gemeentelijke bijdrage bovenop de begroting gegarandeerd is en in de jaarstukken is verwerkt. Het betekent ook dat de financiële prestaties van NoordWestGroep niet kunnen worden afgeleid van het resultaat (nihil) of het vermogen.

6. Controlegrenzen en geconstateerde afwijkingen

De controletolerantie (of materialiteit) geeft aan waar de grens ligt voor een controleverklaring met goedkeurende strekking. Tevens is de controletolerantie mede richtinggevend voor de diepgang van de controle. Voor de bepaling van de tolerantie hanteren we een glijdende schaal die voor NoordWestGroep uitkomt op 1,7% van de totale baten. Voor uw vennootschap zijn geen externe toleranties voorgeschreven. De rapporterings-tolerantie is hiervan afgeleid en bedraagt 5% van de controletolerantie.

Materialiteit	Grondslag	Bedrag
1,7% van de totale baten	€ 13.578.000	€ 230.000

Onze controle heeft geen afwijkingen naar voren gebracht die de hiervoor beschreven materialiteitsgrens overschrijden.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt bij u ongeveer € 11.000.

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed Eigen vermogen ultimo jaar	Invloed Resultaat
Totaal verschillen	NVT	NVT	NVT
Totaal onzekerheden	NVT	NVT	NVT
Totaal	NVT	NVT	NVT

Daarnaast informeren wij u over gecorrigeerde controleverschillen of andersoortige afwijkingen die deze het gevolg zijn van significante tekortkomingen in de interne beheersing, frauderisico's met zich meebrengen of naar onze mening onder uw aandacht zouden moeten worden gebracht. Er zijn in het controleproces geen afwijkingen geconstateerd die op grond van het bovenstaande gerapporteerd zouden moeten worden.

7. Overige bevindingen

7.1 Wet Normering Topinkomens

NoordWestGroep valt als overheidsvennootschap onder de werkingssfeer van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Op grond daarvan dient u in een voorgeschreven tabel de bezoldiging van de bestuurder en de toezichthouders te vermelden. U bent in oktober 2016 geïnformeerd door het ministerie van BZK dat u een onverschuldigde betaling hebt verricht aan een voormalig bestuurder. Wij hebben vastgesteld dat over 2015 deze niet in de WNT-tabel was vermeld. In de tabel in de jaarrekening 2016 is dit hersteld en toegelicht. Tevens heeft u stappen ondernomen om de terugvordering te effectueren. Omdat u voldoet aan de aanwijzingen van het ministerie en de gegeven juist hebt hersteld, kunnen wij op dit punt een goedkeurende controleverklaring afgeven.

7.2. Schattingen in de jaarrekening

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk is dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend omdat ze vast onderdeel van uw administratieve proces zijn. In onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan deze schattingen omdat, bedoeld of onbedoeld, het resultaat door schattingen kan worden beïnvloedt.

De belangrijkste schattingen in uw jaarrekening betreft de onderhoudsvoorziening en de geschatte levensduur van de materiele vaste activa. Tijdens onze werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd. Wel adviseren wij u aandacht te besteden aan de documentatie van het schattingsproces.

7.3 Onderhoudsvoorziening verdient onderhoud

NoordWestGroep heeft in eerdere jaren ter egalisatie van de lasten een onderhoudsvoorziening gevormd. Het saldo daarvan is het afgelopen jaar teruggelopen van € 245.000 naar € 207.000.

Om het onderhoud te financieren wordt jaarlijks een bedrag van € 19.000 gedoteerd aan de onderhoudsvoorziening waaruit de lasten worden gedekt.

De onderhoudsplannen die dienen als uitgangspunt voor beleid en uitvoering van het onderhoud zijn inmiddels een aantal jaren oud. Ook zien we dat diverse wijzigingen zijn aangebracht in de planvorming en zijn de komende jaren de kosten gemiddeld veel hoger dan de dotaties waardoor er na afloop van de planperiode mogelijk tekorten ontstaan. Wij adviseren u dan ook in 2017 de onderhoudsplannen integraal te actualiseren.

Bij het actualiseren van onderhoudsplannen vinden wij het van belang dat een zorgvuldig proces doorlopen wordt waarbij de technische eisen worden getoetst aan de wensen en het beleid van de directie zodat een breed gedragen beleid ontstaat. Daarbij is uiteraard ook de financiële vertaling van de plannen in de begroting een aandachtspunt.

7.4 Administratie dochters

De N.V. kent een tweetal dochters, Werkidee en Werkstation. Wij hebben geconstateerd dat de administratie van deze entiteiten niet strikt gescheiden zijn. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat onderlinge transacties tussen de groepsmaatschappijen niet per definitie als zodanig worden onderkend. Wij adviseren u dan ook per vennootschap een aparte administratie in te richten.

8. Frauderisico's

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding zal de accountant een inschatting moeten maken van de frauderisico's, zich een beeld moeten vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen, en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Voorafgaand aan en gedurende de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht als het gaat om risico's van fraude of fouten in de jaarrekening. Wij hebben met u van gedachten gewisseld over mogelijke risico's als gevolg van fraude binnen de organisatie en u op de hoogte gesteld van de werkzaamheden die we op dit risico hebben uitgevoerd. U heeft ons medegedeeld dat u geen specifieke fraudesignalen heeft onderkend en geen concrete fraudegevallen zijn geconstateerd. Wij vastgesteld dat in 2016 u voor het eerst in de Raad van Commissarissen gesprekken over (fraude)risico's en het beheersen daarvan heeft gevoerd. Wij zijn van mening dat tenminste eens per jaar dit thema op de agenda thuishoort om vast te stellen dat alle noodzakelijk geachte maatregelen zijn getroffen

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen door directie of het management en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties. Daarbij hebben wij geen afwijkingen geconstateerd.

Geen aanwijzingen dat er sprake is geweest van materiële fraude

Onze controle is niet specifiek gericht geweest op het ontdekken van fraude. Wij hebben echter tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2016 geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude. Evenmin hebben wij situaties onderkend waarbij wij van mening zijn dat de organisatie op cruciale punten onvoldoende interne beheersingsmaatregelen heeft getroffen.

9. Automatiseringsomgeving

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk. In onze managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten geformuleerd als het gaat om de ICT-omgeving en de samenwerking met de IGSD.

Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden nadien zijn geen aanvullende bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

10. Onafhankelijkheid

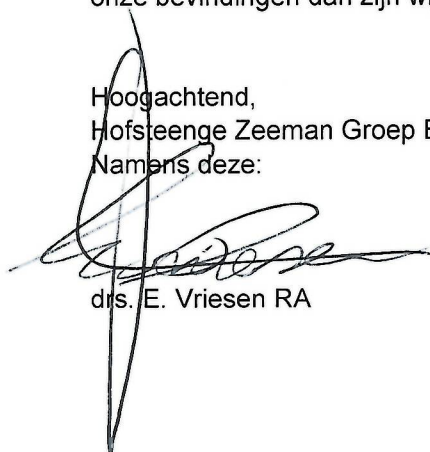
De beroepsorganisatie van registeraccountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO is in de organisatie van de Hofsteenge Zeeman Groep ingebod. Deze regels omvatten onder meer voorschriften bij cliëntrelaties van meer dan zeven jaar. Het boekjaar 2016 is het eerste boekjaar dat de Hofsteenge Zeeman Groep accountant is van NoordWestGroep N.V.

Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij NoordWestGroep N.V. voldoende is gewaarborgd.

11. Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest. Mocht u vragen hebben over deze brief of onze bevindingen dan zijn wij graag bereid deze nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Namens deze:

drs. E. Vriesen RA